

Guia Docent

“Aprentatge i ensenyament de la
didàctica de les llengües i les cultures
clàssiques: llatí”

Curso 2010-2011

Professors: Juan Manuel Martínez Peñarroja
Josep Lluís Teodoro Peris

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

1. DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Assignatura:	Aprentatge i ensenyament de la didàctica de les llengües i cultures clàssiques (part de llatí)
Caràcter:	Obligatòria
Titulació:	Màster en professorat d'ensenyament secundari
Curs / Semestre:	
Departament:	Departament de filologia clàssica
Professor/es responsable/s:	Juan Manuel Martínez Peñarroja
	Josep Lluís Teodoro Peris
Horari de classes:	

2. INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

La matèria *Aprentatge i ensenyament de la didàctica de les llengües i les cultures clàssiques: grec i llatí* forma part del mòdul específic juntament amb les matèries *Innovació docent i iniciació a la investigació educativa per a la didàctica de les llengües i les cultures clàssiques: grec i llatí*, i *Complements per a la Formació Disciplinar en la didàctica de les llengües i les cultures clàssiques: grec i llatí*.

La matèria comprèn una sèrie de continguts que han de permetre fornir a l'alumne les eines metodològiques per les reflexionar sobre el concepte de filologia clàssica i sobre la didàctica de les llengües i cultures grega i romana.

3. VOLUM DE TREBALL

Activitats	Hores/curs
ASSISTÈNCIA A CLASSES TEÒRIQUES, SEMINARIS, EXPOSICIONS I ACTIVITATS	13-15 %
ASSISTÈNCIA A CLASSES PRÀCTIQUES	13-15 %
PREPARACIÓ DE TREBALLS	5-10 %
ESTUDI PREPARACIÓ CLASSES	25-27 %
ESTUDI PREPARACIÓ D'EXÀMENS	25-27 %
REALITZACIÓ D'EXÀMENS	5%

ASSISTÈNCIA A TUTORIES	5%
TOTAL VOLUM DE TREBALL	100%
Total crèdits ECTS	8

4. COMPETÈNCIES (generals i específiques) / RESULTATSS D'APRENTATGE

- Competència 1: conèixer els desenvolupaments teoricopràctics dels processos d'aprenentatge i ensenyament de les matèries de l'especialitat.
- Competència 2: conèixer els currícula de les matèries de l'especialitat, així com el conjunt de coneixements didàctics al voltant dels processos d'aprenentatge i ensenyament corresponents; aprendre a transformar els continguts dels currícula en eines -programes d'activitats i de treball- al servei dels objectius educatius i formatius de les matèries; identificar els problemes d'aprenentatge bàsics i comuns d'aquestes matèries i articular estratègies per tal de superar-los.
- Competència 3: adquirir criteris de selecció i elaboració de materials educatius.
- Competència 4: fomentar un clima que facilite l'aprenentatge i pose en valor les aportacions de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent.
- Competència 5: integrar la formació en comunicació audiovisual i multimèdia dins els processos d'aprenentatge i ensenyament.
- Competència 6: conèixer estratègies i tècniques d'avaluació i entendre aquest procés avaluador com un instrument de regulació i estímul a l'esforç.
- Competència 7: aplicar els coneixements adquirits i desenvolupar la capacitat de resoldre problemes a ambients nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinars) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Competència 8: desenvolupar la capacitat d'integrar coneixements i d'enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ésser incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis de valor.
- Competència 9: saber comunicar les conclusions obtingudes, així com els coneixements i raons últimes que les justifiquen, entre públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Competència 10: posar en pràctica tècniques d'aprenentatge que permetin de continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en bona mesura autodirigida o autònoma.
- Competència 11: planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'aprenentatge i ensenyament tot potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, tot atenent alhora al nivell i a la

formació prèvia dels i les estudiants, així com a l'orientació dels mateixos i mateixes, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.

- Competència 12: cercar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'aprenentatge i ensenyament de les matèries pròpies de l'especialització cursada; adquirir els coneixements i les estratègies per a estar en disposició de programar les àrees, matèries i mòduls propis de la responsabilitat docent assignada.
- Competència 13: concretar el currículum que s'hagi d'implantar a un centre docent tot participant en la seua planificació col·lectiva; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels i les estudiants.
- Competència 14: dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte als drets humans, que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Competència 15: adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent i promoure la seua capacitat per tal d'aprendre per si mateix o juntament amb altres, a més de desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que en faciliten l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Competència 16: conèixer els processos d'interacció i comunicació dins l'aula, dominar les destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència dins l'aula, i abordar els problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Competència 17: dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura dins l'entorn on es troba.
- Competència 18: desenvolupar les funcions de tutoria i orientació de l'alumnat de l'etapa o àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'aprenentatge i ensenyament i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels seus fills.
- Competència 19: conèixer la normativa i organització institucional del sistema educatiu i els models de millora de la seua qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Competència 20: participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'aprenentatge i ensenyament; dominar estratègies i procediments d'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, així com els propis per a l'avaluació dels processos d'ensenyament.

5. CONTINGUTS

- Un primer bloc, de caire genèric, ha de presentar d'una manera entenedora el present de la didàctica de la llengua llatina. Se n'explicaran els diferents models didàctics, amb una anàlisi de les metodologies i objectius respectius, i se'n discutirà l'adaptació als currícula de l'ensenyament secundari.
- Un segon bloc tractarà de les tècniques d'avaluació contínua a la didàctica de la llengua llatina, i comprendrà també la planificació de la diversitat curricular i de currícula específics, així com l'acció tutorial, en grup i personal.
- El tercer bloc s'ocuparà de la utilització de les tecnologies d'informació i comunicació a la didàctica de la llengua i cultura llatina.
- El quart bloc tindrà com a continguts l'exposició dels recursos per a la didàctica de la llengua i cultura llatina, amb el repàs dels criteris per a la cerca, selecció i elaboració dels materials didàctics.
- El cinquè bloc tractarà de la didàctica de la llengua llatina com a instrument per a l'estudi de les ciències.
- El sisè bloc presentarà la problemàtica de l'ensenyament de la llengua i cultura llatina a la societat contemporània. Aspecte central dins d'aquest tema serà el d'escatir els valors de l'humanisme i el concepte de persona.
- Finalment, l'últim bloc tractarà del model de la cultura llatina per a la integració de les persones als plans lingüístic, racial i social, a més de plantejar-hi la qüestió de gènere.

6. TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

El professor Martínez Peñarroja impartirà els temes 1, 2, 3, 4 i 5. El professor Teodoro impartirà els temes 6, 7 i 8.

TEMES	CONTINGUTS	SETMANES (14 en total)
1	Panorama històric de la didàctica del llatí, des de l'antiguitat a l'inici de la pedagogia moderna	1
2	Models didàctics actuals en l'ensenyament de la llengua llatina	2
3	Tècniques d'avaluació contínua, planificació de la diversitat curricular i acció tutorial	2
4	Utilització de les tecnologies de la informació i comunicació en la didàctica del llatí	2
5	Recursos per a la didàctica de les llengües i de les cultures clàssiques, amb especial referència a la llengua llatina. Criteris de recerca, selecció i elaboració de material didàctic	2
6	La didàctica del llatí com a instrument per a l'estudi de les ciències	2

7	Problemes de l'ensenyament de les llengües i cultures clàssiques a la societat contemporània	2
8	Les llengües i cultures clàssiques com a eina per a la integració social de les persones; problemàtiques de gènere, lingüístiques i racials.	1

7. METODOLOGIA / ACTIVITATS FORMATIVES

Activitats formatives		Metodologia	% crèdits ECTS	Competències
Activitats presencials 45%	Classes teoricopràctiques	Classes presencials teoricopràctiques en les que es treballaran els continguts de les assignatures, es debatran i realitzaran activitats utilitzant distints recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, exposicions, aprenentatge basat en problemes, aprenentatge cooperatiu, anàlisi de bones pràctiques, etc.	25-30%	1-3, 5, 6, 12, 16-20
	Treball en grup	La realització de treballs de grup té com a finalitat promoure l'aprenentatge cooperatiu i reforçar-ne l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva, i es podrà fer davant el grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.	5-10%	2-9, 11-20
	Tutories	Les tutories individuals i col·lectives hauran de servir com a mitjà per a coordinar els/les estudiants en les tasques individuals i de grup,	5%	2-9, 11-20

		així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.		
	Avaluació	Proves orals i escrites per a la valoració dels continguts teoricopràctics, autoavaluació i presentació de treballs individuals i en grup.	5%	totes
Activitats no presencials 55%	Estudi i treball autònom	Estudi, realització de tasques i treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, orientats a la preparació de les classes teoricopràctiques, els treballs individuals i en grup i les proves orals i escrites que es puguin realitzar per a l'avaluació de l'adquisició dels aprenentatges individuals. Es concedirà especial atenció a la destresa en el plantejament i exposició de les tasques de traducció. El model del docent com a investigador en l'aula centra l'activitat de l'estudiant en la formulació de preguntes de relleu, cerca d'informació, anàlisi, elaboració i posterior comunicació, activitats que tan sols poden abordar-se des de l'autonomia.	55%	totes

8. AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu i analitzarà els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu. La qualificació reflectirà l'aprenentatge individual, entès no solament com a l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que exigeix el desenvolupament de capacitats de comprensió i raonament.

Tipus d'avaluació	% sobre final
a) Examen escrit individual	60%
b) Avaluació dels treballs encomanats, tant escrits com orals	20%
c) Valoració de la participació individual i en grup	10%
d) Seguiment dels progressos de l'estudiant tant a l'aula com a les tutories individuals o de grup	10%

9. MATERIALS

- a) Guia docent
- b) Apunts de classe
- c) Dossier d'activitats proporcionats pels professors
- d) Dossiers de materials per a la preparació i redacció de treballs
- e) Llibres de text de l'assignatura de llatí en 4º ESO i Batxillerat.
- f) Dossier de legislació referida a la matèria

10. BIBLIOGRAFIA I FONTS D'INFORMACIÓ

a. Bibliografia general

- BAILEY, C. (coord.), *El legado de Roma*, Madrid 1956.
- BERNAL, M., Barcelona 1993 (= *Black Athena: The Afroasiatic Roots of Classical Civilization I. The fabrication of Ancient Greece, 1785-1985*, Rutgers 1987).
- BEYER, K. & D. CHERUBIN, "Linguistik und alte klassische Philologie und moderne Sprachwissenschaft", *Gymnasium* 81, 1974, 67-89.
- CANFORA, L., *Ideología de los Estudios Clásicos*, Madrid 1991.
- CANFORA, L., *La democracia. Historia de una ideología*, Barcelona 2004.
- CORNELL, T. (coord.), *Roma, legado de un Imperio*, Barcelona 1989.
- DE SAINTE CROIX ET AL., G.E.M., *El marxismo y los estudios clásicos* (*Arethusa* 8, 1975), Madrid 1981.
- DUBY, G. (coord.), *Civilización latina. Desde la antigüedad hasta nuestros días*, Barcelona, 1989.
- EISNER, R., *The Road to Daulis: Psychoanalysis, Psychology, and Classical Mythology*. New York: Syracuse University Press, 1987.
- ELLER, Cynthia. *The Myth of Matriarchal Prehistory: Why an Invented Past Won't Give Women a Future*. New York: Beacon Press, 2000.

FINLEY, R., WINTON, I. & GARNSEY, P., "Política y teoría política", in M.I. FINLEY (ed.), *El legado de Grecia. Una nueva valoración*, Barcelona 1983 (= Oxford 1981), 33-76.

GINZO, A., *El legado clásico. En torno al pensamiento moderno y la Antigüedad Clásica*, Alcalá de Henares 2002.

GLANCY, J.A., *Slavery in the Early Christianity*, Oxford 2002.

GÓMEZ ESPELOSÍN, J., *Los griegos: un legado universal*, Madrid 2003.

ISAAC, B., *The Invention of Racism in Classical Antiquity*, Princeton 2004.

JENKYN, R. (ed.), *El legado de Roma: una nueva valoración*, Barcelona 1995.

LIVINGSTONE, R. (coord.), *El legado de Grecia*, Madrid 1956.

RICHARDS, J.C. & T.S. RODGERS, *Approaches and Methods in Language Teaching*, Cambridge 1986.

STIERLE, K., "Klassische Literatur, moderne Literaturwissenschaft und die Rolle der klassischen Philologie", *Gymnasium* 85, 1978, 289-311.

ZECCHINI, G., *Il pensiero politico romano: dall'età arcaica alla tarda antichità*, Roma 1997.

b. Bibliografia complementària

CONSTANTINE, D., *Los primeros viajeros a Grecia y el Ideal Helénico*, Mèxic 1989 (= *Early Greek Travellers and the Hellenic Ideal*, Cambridge 1984).

COSERIU, E., "Lo erróneo y lo acertado en la teoría de la traducción", *El hombre y su lenguaje. Estudios de teoría y de metodología lingüística*, Madrid 1977, 214-239.

FUHRMANN, M., "Die gute Übersetzung", *Lampas* 25, 1992, 97-116.

KIDSON, P., "Las artes figurativas", in M.I. FINLEY (ed.), *El legado de Grecia. Una nueva valoración*, Madrid 1983 (= *The Legacy of Greece. A New Appraisal*, Oxford 1981), 408-434.

LLOYD-JONES, H.-L., "Psychoanalysis and the Study of the Ancient World," *Greek Comedy, Hellenistic Literature, Greek Religion and Miscellanea*, Oxford 1990, 281-305 (= P. Horden (ed.), *Freud and the Humanities*, London/New York 1985, 152-180).

MIRALLES, C., "Teoría de la traducción", in J. ALSINA, *Literatura griega. Contenidos, problemas y métodos*, Barcelona 1967, 425-444.

NEWMARK, P., *Approaches to translation*, Oxford 1982.

REISS, K., "Textbestimmung und Übersetzungsmethode. Entwurf einer Typologie", in W. WILSS (ed.), *Übersetzungswissenschaft*, Darmstadt 1981, 76-91.

RODRÍGUEZ ADRADOS, F., *Raíces griegas de la cultura moderna*, Madrid 1994.

SAINTE-CROIX, G.E.M. de et al., *El marxismo y los estudios clásicos* (Arethusa 8, 1975), Madrid 1981.

SCHUMACHER, L., *Sklaverei in der Antike. Alltag und Schicksal der Unfreien*, Munic 2001.

SORKIN RABINOWITZ, N. & A. RICHLIN (edd.), *Feminist Theory and the Classics*, New York 1993.